

GLASTUINBOUW

Streekeigen bebouwing en beplanting in het buitengebied van IJsselmonde

Bent u kaseigenaar en heeft u bouw- of verbouwplannen in IJsselmonde? Lees dan in deze folder wat u kunt doen om de bijzondere landschappelijke kwaliteiten in dit gebied te behouden en te versterken.

Trends en ontwikkelingen

De glastuinbouw hoort op IJsselmonde. Al sinds jaar en dag is de tuinbouw gevestigd op IJsselmonde. Vroeg in de 20ste eeuw verschenen de eerste (kleine) kassen (platglas) om het teeltseizoen te verlengen. Langzaam werden de kassen steeds groter en hoger. Nog veel glastuinbouwbedrijven zijn aan de grond gebonden en verbouwen bladgewassen.

Op IJsselmonde is schaalvergroting vrijwel nergens meer mogelijk. Modernisering vinden daarom niet plaats door schaalvergroting. Dit betekent dat de glastuinbouw op IJsselmonde elk jaar weer verder veroudert en eerder afneemt dan toeneemt.

De wens van de tuinders is wel dat de tuinbouw zich verder ontwikkelt. Deze ontwikkelingen ontstaan vanuit marktwensen, technologische mogelijkheden of vanuit kostenbesparing.

Algemene trends daarin zijn de steeds groter en hoger wordende kassen en teelten die niet altijd meer bodem gerelateerd zijn. Waterteelt is in opkomst en er zijn verschillende vormen van dubbel grondgebruik. In het landschap zijn deze ontwikkelingen zichtbaar als daar ook technische installaties en teelt ondersteunende voorzieningen voor worden gebruikt. Voor de glastuinbouw is warmte en CO₂ een steeds belangrijke bron om jaarrond te kunnen telen en de kwaliteit en kwantiteit te verhogen. Dit heeft ook ruimtelijke gevolgen.

Over het algemeen worden kassen niet erg gewaardeerd in het landschap. Kassen maken het landschap onoverzichtelijk, hebben meestal ondoorzichtige glazen gevels, verborgen waterbakken en soms een klein randje groen dat weinig verschil maakt. De modernisering vragen om meer aandacht voor de omgeving van de kassen. Zowel op het gebiedsniveau als op het niveau van de gebouwen liggen kansen voor een goede landschappelijke inpassing.

Wat kan er mis gaan?

- Kassen bepalen het totale landschapsbeeld;
- Het landschap ziet er onoverzichtelijk en monotoom uit;
- Kassen worden niet voor tuinbouw gebruikt maar voor opslagdoeleinden;
- Streekeigen kenmerken verdwijnen;
- Er is geen ruimte voor natuur en ecologie;
- Er is onvoldoende ruimte voor laden en lossen (blokkade openbare weg);

Een kas is in gebruik genomen als caravanstalling

Doordat de ramen van de kas ondoorzichtig zijn doet de kas nog meer afbreuk aan de openheid van de polder

Aanbevelingen en tips

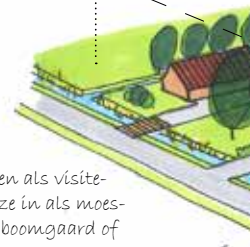
Met het vaststellen van de Visie Deltapoort is besloten om niet zomaar grootschalige glastuinbouw ontwikkelingen meer toe te staan. Dit betekent niet dat de glastuinbouw helemaal moet verdwijnen of zich niet meer kan ontwikkelen. Glastuinbouw blijft een activiteit die op IJsselmonde een plek verdient. Op een aantal plaatsen zullen kassen onderdeel uit blijven maken van het landschap.

Bij ontwikkelingen of modernisering van die kassen hebben we een aantal tips die kunnen helpen om de kassen in te passen in het landschap. Door deze tips toe te passen, kunt u bijdragen aan een mooi buitengebied van IJsselmonde. Op deze wijze is modernisering van de glastuinbouw wellicht onder voorwaarden toch mogelijk.

(Glas)tuinbouw

Heb aandacht voor
inpassing van ins
warmtebuffers, zo
beeld niet domineer

De zone langs de weg is geschikt
voor woningen, kleine bedrijfjes
winkeltes of etalages, zij geven
de weg een prettig en levendig
karakter.

Gebruik de tuinen als visite-
kaartje en richt ze in als moes-
of kruidentuin, boomgaard of
pluktuin.

Maak (eco)logische v
voor fietsers, wandela
ders en/of ruiters, cre
seizoens- en natuurb
men en langs sloten.

Be
se
la

...nd de goot- en nokhoogte en
...pricthing van de kassen
...sequent, of haaks of evenwijd-
...aan de weg.

...een goede
...stallaties en
...dat deze het
...ren.

...erbindingen
...ars, kanaar-
...eër ruimte voor
...eiving in ber-

...houd bredere doorzichten tus-
...n de kassen door de polder in,
...at stroken onbebouwd.

Alle hoofd- en bijgebouwen op een
erf bestaan uit eenvoudige volu-
mes, met 1 bouwlaag en een (grote)
leap. De nokrichting is gelijke
aan de richting van de polder,
doorgaans haaks op de weg.

Laat zien wat er op uw bedrijf en
in de kas gebeurt. Houd het glas
transparent.

Maak ook gebruik van hoge
bomen, als accenten in contrast
met de uniforme hoogte van de
kassen.

V voorkom een opgesloten gevoel,
zet het perceel niet vol tot aan de
erfgrens, laat wat ruimte.

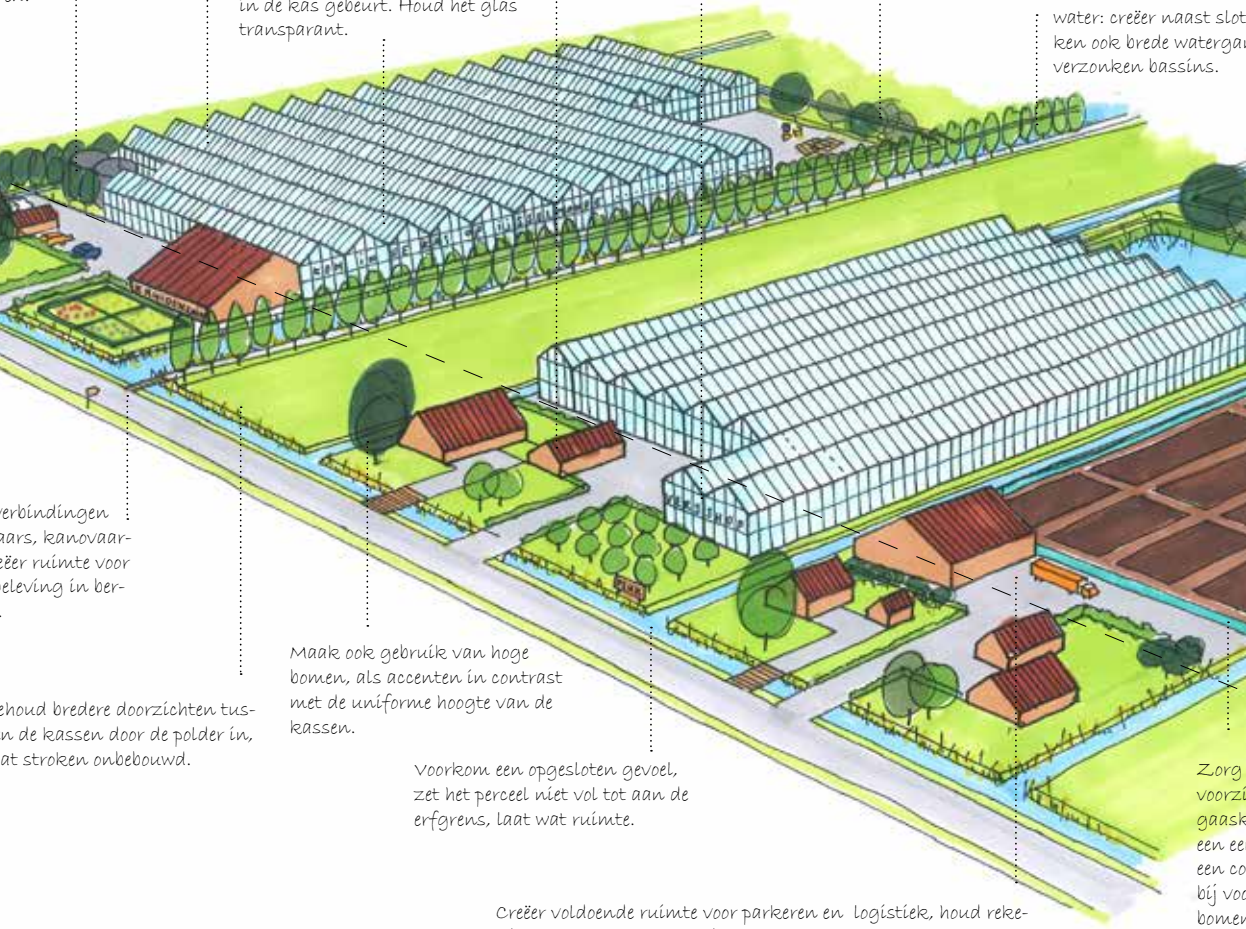
Creëer voldoende ruimte voor parkeren en logistiek, houd rekening met manoeuvreerruimte voor grote vrachtwagens en voorkom overlast op de openbare weg.

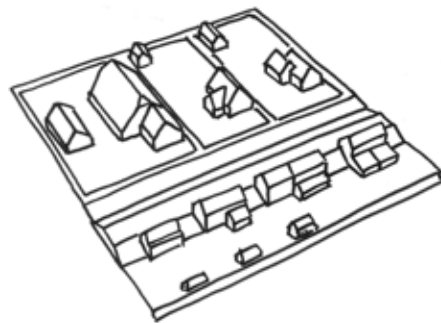
Besteed aandacht aan het
uiterlijke van bij- en bedrijfs-
gebouwen. Ze zijn het gezicht
van uw bedrijf. Stem de archi-
tectuur van de bebouwing op
elkaar af.

De achterzijde van het bedrijf is vaak ook zichtbaar. Zorg dus ook voor een nette achterkant en houd opslag en rommel uit het zicht. Gebruik hiervoor het achterste deel van de kas of plant bijvoorbeeld een scherm van elzen.

Besteed aandacht aan de beleving van
water: creëer naast sloten en waterbak-
ken ook brede watergangen, plassen en
verzonken bassins.

Zorg bij teeltondersteunende
voorzieningen, zoals folie- en
gaaskassen en -schermen voor
een eenvoudige strakke opzet en
een constante hoogte en pas deze
bij voorkeur in met hagen, knot-
bomen of elzensingels.

Houd de bebouwing eenvoudig

Gebouwen in het buitengebied hebben 1 bouwlaag met daarop een eenvoudige, maar beeldbepalende kap.

Erfbeplanting is beeldbepalend

Door de erfbeplanting liggen de gebouwen minder prominent, min of meer verscholen, in het landschap.

Aandachtspunten bij de bebouwing op uw erf:

Geef aandacht aan de vormgeving van de gebouwen

Stem de architectuur van hoofd en bijgebouw(en) op elkaar af. Het is mooi wanneer de gebouwen in uitstraling duidelijk bij elkaar horen, en tegelijkertijd toch niet identiek zijn. Dat kan bijvoorbeeld in de kapvorm en het materiaalgebruik tot uiting komen. Probeer daarbij zoveel mogelijk gebruik te maken van streekeigen schuren (1 laag met eenvoudige grote kap) en materialen (hout en baksteen) in donkere, gedekte kleuren.

Volg één bouwrichting bij de uitbreiding van uw kassencomplex

Wanneer de uitbreiding van een kassencomplex in kleine stapjes heeft plaatsgevonden, zien we vaak verschillende nokhoogtes en verdraaiingen in de kaprichting. Dit geeft een onrustig en rommelig beeld. Probeer daarom het kassencomplex strak en simpel te houden, door de goot- nokhoogte en de kaprichting van de kassen consequent te houden, dus of haaks of evenwijdig aan de weg. Voorkom ook aanplaksels en afgeschuinde vormen, en streef naar eenvoudige rechthoekige complexen.

Zorg voor zicht op het landschap

Houd rekening met de positie van gebouwen en de organisatie van het erf, zodat het landschap zichtbaar blijft.

Volg de richting van het landschap

Geef gebouwen een richting en volg daarbij het landschap.

Houd rekening met hiërarchie

Bebouwing dicht bij de dijk of weg is het visitekaartje van het landschap. Verder het landschap in is de bebouwing lager, informeler en onopvallend.

Zorg voor een nette achterkant

Vaak zijn de achterkanten van de glastuinbouwbedrijven ook zichtbaar vanuit de polder. Zorg dus ook voor een nette achterkant. Wanneer u (tijdelijk) materialen op moet slaan, zorg dan dat dit zoveel mogelijk uit het zicht gebeurt. Maak daarom gebruik van een gebouwde opslag (bijvoorbeeld in de kas) of van beplanting, (bijvoorbeeld een scherm van elzen).

Gebruik beplanting voor de inpassing van technische voorzieningen

Integreer technische ruimten en installaties zoals warmtebuffers zoveel mogelijk binnen het kassencomplex. Als u deze elementen buiten het kassencomplex wilt plaatsen, gebruik dan beplanting om deze in te passen, of situeer deze zodanig dat ze het zicht niet domineren.

Kleinschalige representatieve hoofdgebouwen dragen bij aan een levendige uitstraling en zorgen voor een menselijke maat (foto: google maps)

Aandachtspunten bij de inrichting van uw erf:

Uw erf is uw visitekaartje

De uitstraling van uw erf draagt bij aan de beeldvorming over uw bedrijf, dat geldt zeker ook voor voorbijgangers. Wanneer uw bedrijf direct aan de weg grenst, kunt u de tuin bijvoorbeeld inrichten met een moestuin, kruidentuin, boomgaard of zelfs een pluktuin.

Plaats representatieve hoofdgebouwen langs de weg

Gebruik de zone langs de weg voor woningen (zowel bedrijfswoningen als burgerwoningen (ruimte voor ruimte). Dergelijke representatieve (hoofd) gebouwen geven het gebied een meer levendige uitstraling en zorgen voor een menselijke maat. Grotere bij- en bedrijfsgebouwen zoals schuren en loodsen, in de zone net achter de woningen, kunnen ook zeer goed dienst doen als kleine bedrijfjes of winkeltjes. De daarachter gelegen grootschalige kassencomplexen zijn zo minder prominent aanwezig.

Technische voorzieningen zijn ruimtelijk ingepast.

Technische voorzieningen kunnen met behulp van (streekeigen) beplanting aan het zicht worden onttrokken.

Voorkom overlast, creëer ruimte voor logistiek en parkeren

Houd om de overlast voor de omgeving zoveel mogelijk te beperken, rekening met de opstelruimte en draaicirkels voor vrachtwagens op eigen terrein zodat dit niet op de openbare weg hoeft te gebeuren. Creëer ook voldoende parkeerplaatsen op eigen terrein en zorg ervoor dat deze met beplanting of door de situering achter bebouwing zoveel mogelijk uit het zicht zijn.

Houd rekening met de opstelruimte en draaicirkels voor vrachtwagens op eigen terrein zodat dit niet op de openbare weg hoeft te gebeuren.

Zorg voor voldoende parkeerplaatsen, en gebruik streekeigen beplanting om deze in te passen.

Aandachtspunten voor een aantrekkelijk landschap:

Geef water de ruimte, zorg voor diversiteit en maak het zichtbaar

Met het grote glasoppervlak is er vaak extra ruimte nodig om water op te vangen, zodat het afgevoerd kan worden. Probeer ook de belevings- en natuurwaarde van dit wateroppervlak te benutten. In plaats van smalle sloten met steile taluds kunt u beter kiezen voor flauwe taluds, indien mogelijk met een bredere watergang. Ook uw waterbassin kan landschappelijk een meerwaarde zijn, wanneer u deze verdiept in plaats van verhoogd aanlegt zodat het water zichtbaar is. Als dat niet mogelijk is dan is het goed om het waterbassin met een aardenwal in te passen en deze te beplanten.

Maak ruimte voor natuur- en seizoensbeleving

Maak tussen de kassen door, langs sloten of watergangen, (ecologische) verbindingen voor fietsers, wandelaars, kanovaarders en/of ruiters. U kunt hiervoor bermen, oevers en reststroken inzetten. Hierdoor ontstaat een groenstructuur die het glastuinbouwgebied een minder kunstmatige uitstraling geven. Gebruik deze voor (ecologische) zones, (brede) bloeiende bermen of plukbermen met fruitbomen en klein fruit, hoogwaardige siertuinen en hoogwaardig ingerichte weides.

Voorkom een opgesloten gevoel

Kassen kunnen het gevoel geven van een volgebouwd landschap. Maar wanneer er ruimte blijft om ver te kijken, dan is dit gevoel al veel minder. Probeer daarom de kassen niet tot op de erfgrens te zetten zodat ook het onderliggende landschap zichtbaar blijft. Verder is het goed wanneer er tussen de verschillende kassencomplexen doorzichten blijven bestaan op de achtergelegen polder.

Houd ruimte rondom de kas. Zo blijft het landschap zichtbaar en creëert u ruimte voor ecologie en seizoensbeleving.

Laat zien wat er in de kas en op het bedrijf gebeurt

Hoewel het bebouwde karakter van het kassenlandschap niet overal gewaardeerd wordt, is het feitelijke agrarische gebruik iets dat zeker gewaardeerd wordt. Houd daarom het glas in de delen van de kas die in het zicht zijn transparant, zodat mensen kunnen zien wat de teelt is en hoe het groeit en bloeit. Maak gebruik van schermen in plaats van witte kalk. Dit bespaart energie en de lichtintensiteit is dan veel beter te regelen.

Denk aan de inpassing van teeltondersteunende voorzieningen

Zorg bij teeltondersteunende voorzieningen, zoals folie- en gaaskassen/schermen, voor een strakke en eenvoudige opzet en een continue hoogte. Pas deze bij voorkeur in met hagen, knotbomen of elzensingels.

Ook dieren en planten profiteren mee van extra ruimte langs de kas.

Houd het glas in de delen van de kas die in het zicht zijn transparant, zodat mensen kunnen zien wat er wordt geteeld.

Het waterbasin is ingegraven, waardoor er een hoge belevings- en natuurwaarde kan ontstaan.

Voor meer informatie over regels, procedures en vergunningen:

Gemeente Barendrecht

Tel: 14 0180

www.barendrecht.nl

Gemeente Ridderkerk

Tel: 0180-451234

www.ridderkerk.nl

Gemeente Zwijndrecht

Tel: 14 078

www.zwijndrecht.nl

Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht

Tel: 14 078

www.h-i-ambacht.nl

Gemeente Albrandswaard

Tel: (010) 506 11 11

www.albrandswaard.nl

De foto's die we in deze folder hebben gebruikt zijn, tenzij in het onderschrift vermeld, gemaakt door de opstellers.

De landschapstafel IJsselmonde vindt zijn oorsprong in het Deltapoort programma. In 2012 heeft de stuurgroep van dit programma de Gebiedsvisie Deltapoort 2025 vastgesteld. Het doel bij de uitvoering van deze visie is: het gebied IJsselmonde te ontwikkelen tot een aantrekkelijk gebied waar met plezier en tevredenheid wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd.

Verschillende ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheden hebben hier zich afgelopen jaren al voor ingezet. Onder andere binnen de thema's groen, recreatie, toerisme, bereikbaarheid, routenetwerk en bedrijvigheid.

Kijk voor meer inspiratie, achtergronden en informatie op www.mooijsselmonde.nl en op www.groenijsselmonde.nl